

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

OPTIMIZATION OF ENTERPRISE CAPITAL STRUCTURE

УДК 658.1

<https://doi.org/10.32843/infrastruct34-43>**Чемчикаленко Р.А.**

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-
економічного університету

Сергієнко К.А.

студент
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-
економічного університету

У статті обґрунтовано актуальність дослідження проблеми оптимізації структури капіталу підприємства. Проаналізовано переваги та недоліки трактування терміна «оптимальна структура капіталу». Доведено, що оптимальною структурою капіталу є лише на короткому проміжку часу й за певних умов. Запропоновано розуміти сутність такого стійкого виразу, як «оптимальна структура капіталу», як більш поширений заміник поняття «субоптимальна структура капіталу». Запропоновано до складу механізму оптимізації структури капіталу підприємства включати щонайменше чотирнадцять етапів від установлення умов функціонування бізнесу, визначення мети та цілей його існування й задач оптимізації до оцінювання відповідності отриманих результатів цілям і задачам оптимізації структури капіталу та місії й стратегії всього підприємства й проведення систематичного моніторингу та коригування результатів такої оптимізації.

Ключові слова: капітал, фінансові ресурси, структура, підприємство, критерій.

В статье обоснована актуальность исследования проблемы оптимизации структуры

капитала предприятия. Проанализированы преимущества и недостатки трактовки термина «оптимальная структура капитала». Доказано, что оптимальной структурой капитала является только на коротком промежутке времени и при определенных условиях. Предложено понимать сущность такого устойчивого выражения, как «оптимальная структура капитала», как более распространенный заместитель понятия «субоптимальная структура капитала». Предложено в состав механизма оптимизации структуры капитала предприятия включать по меньшей мере четырнадцать этапов от установления условий функционирования бизнеса, определения миссии и целей его существования и задач оптимизации к оцениванию соответствия полученных результатов целям и задачам оптимизации структуры капитала и миссии и стратегии всего предприятия и проведению систематического мониторинга и корректировки результатов такой оптимизации.

Ключевые слова: капитал, финансовые ресурсы, структура, предприятие, критерий.

The article substantiates the relevance of research into the problem of optimizing the capital structure of the enterprise. The advantages and disadvantages of interpreting the term "optimal capital structure" are analyzed. It is proved that the optimal capital structure is only for a short period of time and under certain conditions. It is suggested to understand the essence of such a stable expression as "optimal capital structures" as a more common substitute for such a term as "suboptimal capital structure". It is proposed to include in the mechanism of optimization of the capital structure of the enterprise fourteen stages: assessment of the basic conditions of business operation; identifying risks and opportunities for doing business; formation of the mission, strategy and general tasks of functioning of business in accordance with the existing conditions of the internal environment of the enterprise; defining the goals and objectives of optimizing the capital structure of the enterprise; prioritizing the criteria for capital structure optimization and determining the priority of using capital optimization methods; formation of indicators of the target capital structure in all its components; substantiation of measures to adjust the capital structure of the enterprise; cost-benefit analysis of measures to optimize the capital structure of the enterprise; adjusting measures to optimize the capital structure of the enterprise, depending on the results of cost-benefit analysis and the perception of the team of planned changes; drawing up a schedule of activities to optimize the capital structure of the enterprise with the definition of specific responsible persons and timing of the tasks; development of a plan of financing of measures for optimization of the capital structure of the enterprise; implementation of the planned measures to optimize the capital structure of the enterprise; assessment of the conformity of the obtained results with the goals and objectives of optimizing the capital structure and mission and strategy of the whole enterprise; conducting systematic monitoring and adjusting the results of optimizing the capital structure of the enterprise.

Key words: capital, financial resources, structure, enterprise, criterion.

Постановка проблеми. В сучасних умовах питання ефективного формування та використання капіталу підприємства набувають чи не найбільшого значення. Так, від правильно сформованої структури капіталу залежить не тільки наявність чи відсутність додаткових фінансових витрат, але й можливість отримання позитивного фінансового результату діяльності, отже, його фінансовий добробут загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема управління структурою капіталу та її оптимізації є далеко не новою. Дослідженню цього питання присвячені праці таких вітчизняних та закордонних учених, як Ф. Модільяні, М. Міллер, Р. Брейлі, С. Майєрс, Ю. Брігхем, Е. Нікбахт, Дж. Шим, Дж. Сігел, В. Ковальов, О. Стоянова, В. Суторміна, В. Федосов, Н. Рязанова, І. Бланк, А. Мазаракі, Н. Ушакова, Л. Лігоненко, Н. Власова, Н. Русак, В. Русак, А. Деєва.

Вивчення опублікованих робіт виявило існування низки концепцій щодо доцільності управління структурою капіталу, в основі яких лежать суперечливі підходи до можливості її оптимізації, що обумовлює актуальність дослідження.

Постановка завдання. Відповідно до вищевикладеного метою статті є дослідження теоретичних аспектів оптимізації структури капіталу в контексті функціонування сучасних вітчизняних підприємств та обґрунтування можливих практичних заходів щодо підвищення її ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досліджуючи питання оптимізації структури капіталу підприємства, зіштовхуємося з безліччю дискусійних питань. Так, у своїх попередніх дослідженнях ми не тільки статистично обґрунтовували надзвичайну актуальність необхідності вдосконалення системи оптимізації структури капіталу [1], але й надавали свої пропозиції щодо необхідності

виділення трьох основних складових капіталу, а саме фінансової, матеріальної та інтелектуально-людської, а також установа різних критеріїв оптимізації залежно від ситуації мікро- та макро-середовищ підприємства [2].

Проте, на нашу думку, залишається ціла низка невирішених питань, серед яких слід назвати питання сутності поняття «структура капіталу», основних відмінних ознак понять «структура капіталу», «фінансова структура капіталу» та самої можливості оптимізації структури капіталу тощо.

Одним із вагомих, проте таких, що ми пропустили в попередніх дослідженнях, та щодо якого не знайшли однозначного трактування у фаховій літературі [3–16], є поняття «структура капіталу», оскільки від того, що ми будемо розуміти під цим словосполученням, залежать і механізми, і критерії його оптимізації. При цьому у сучасній економічній літературі можна знайти різні визначення поняття «структура капіталу». Так, В. Суторміна, В. Федосов, Н. Рязанова визначають структуру капіталу як співвідношення основних джерел під час формування фондів [3, с. 185]. Н. Русак та В. Русак вважають, що структура капіталу – це питома вага окремих елементів капіталу в загальній його сумі. А. Афанасьєв наводить таке формулювання: «структура капіталу – це форма або складова капіталізації, яка належить до виду і пропорцій цінних паперів, що використовуються для збільшення фінансових ресурсів» [4, с. 23].

Н. Рудик під структурою капіталу розуміє комбінацію цінних паперів, а І. Бланк термін «структура капіталу» визначає як співвідношення всіх форм власних та залучених фінансових ресурсів, які використовуються підприємством у процесі господарської діяльності для фінансування активів.

Особливе зацікавлення викликає тлумачення А. Дєєвої, яка під структурою капіталу підприємства розуміє комбінацію боргу та власного капіталу, що повинна врівноважуватися з його активами [5, с. 122–126].

Проте, незважаючи на численні формулювання цього поняття, сутність його, на нашу думку, зводиться фактично до визначення певної комбінації складових капіталу, що має забезпечувати досягнення певних управлінських цілей. Самі ж цілі, або критерії оптимізації, – це вже дещо інше питання.

Проте, крім самої діалектики в трактуванні поняття «структура капіталу», ми зіштовхуємося з підміною його поняттям «фінансова структура» («фінансова структура капіталу»).

Так, у більшості проаналізованих нами праць [3–16] цій проблемі не приділяється достатньої уваги, що дає нам підставу сприймати вищезгадані поняття «структура капіталу» та «фінансова структура» як синонімічні.

Однак, як влучно відзначають В. Ковальов та В. Бочаров, поняття «фінансова структура» та

«структура капіталу» мають дещо різні значення. Так, наприклад, В. Бочаров зауважує, що коли визначається частка кожного джерела фінансування в загальному обсязі пасиву балансу, то необхідно говорити про фінансову структуру капіталу. В. Ковальов фінансову структуру підприємства визначає як сукупність мобілізованих джерел фінансування, а структуру капіталу – як поєднання довгострокових пасивів та власного капіталу [5, с. 122–126].

На нашу думку, відмінність цих понять однозначно існує, проте більш широким ми вважаємо саме поняття «структура капіталу», оскільки, крім фінансових елементів капіталу, воно включає його поділ на матеріальну (зокрема, фінансову) та нематеріальну складові (людський або інтелектуальний капітал). Отже, під час дослідження проблеми формування оптимальної структури капіталу не варто зосереджуватись виключно на співвідношенні власного та позикового або довго- та короткострокового капіталу. Варто згадати про те, що у підприємства має бути забезпечено ще й баланс фінансового та інтелектуального, запозиченого та залученого, довго- та короткострокового капіталу тощо.

З огляду на вищевикладене та неоднорідний характер самого капіталу неоднозначним у цьому зв'язку виявляється саме поняття оптимальної структури капіталу. При цьому варто звернути увагу на те, що в літературі з фінансового менеджменту зустрічаються різні категорії, зокрема цільова, прийнятна, раціональна структура. Однак найпоширенішим є поняття оптимальної структури капіталу. На відміну від інших, які фактично мають досить розпливчастий характер, воно означає облік специфічності кожного окремого підприємства під час вибору правильного співвідношення елементів капіталу в межах певного часового періоду.

З огляду на неможливість досягнення абсолютного оптимуму будь-якого процесу чи явища в процесі управління капіталу під терміном «оптимізація» слід розуміти процес наближення до якихось бажаних параметрів ефективності функціонування капіталу, що фактично більше відповідає поняттю «субоптимізація капіталу».

Ще одним проблемним моментом в процесі оптимізації структури капіталу є сам механізм здійснення відповідного процесу. Дослідивши низку робіт щодо вирішення проблеми побудови моделі оптимізації капіталу підприємства (передусім, його фінансової частини) [6, с. 31], ми помітили, що в значній частині праць практично нехтується врахування впливу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, не враховуються тип стратегії фінансування активів та вид підприємства, абсолютно нехтуються питання оптимізації всієї сукупності елементів капіталу, а не тільки її

фінансової складової. До того ж якщо в окремих дослідженнях [6, с. 31] пропагується встановлення ідеї, цілей та задач оптимізації, то потреба їх узгодження задля функціонування бізнесу його стратегією та функціональними задачами чомусь не знайшла гідного відображення.

На нашу думку, алгоритм субоптимізації структури капіталу має включати такі етапи. На деяких з них зупинимось більш докладно, ніж на загальній більшості.

1) Оцінювання базових умов функціонування бізнесу (аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства). При цьому, крім таких внутрішніх факторів, як рівень та динаміка прибутковості підприємства, масштаби та темпи зростання обсягів продажу, напрям виробничо-господарської діяльності, наявна структура активів та пасивів підприємства, необхідність істотного розширення розмірів бізнесу або реалізації масштабного інвестиційного проекту, необхідно звернути увагу на рівень конкурентоспроможності продукції (послуг) підприємства, рівень ефективності його менеджменту, наявність та достатніх сформованих розмірів усіх видів запасів, зокрема кадрового резерву, стан основних засобів та структуру нематеріальних активів, продуктивність праці персоналу та інтенсивність виконання й запровадження в життя результатів НДДКР тощо. Серед зовнішніх факторів важливо врахувати стан податкової політики в країні, фондового ринку, загроз банкрутства, а також рівень монополізації ринку, доступ до додаткового фінансування, зокрема із закордонних джерел, та загальну прогнозованість розвитку як цільового ринку, так і загальної ситуації в країні місця знаходження підприємства.

2) Визначення ризиків та можливостей ведення бізнесу. Саме на усунення ризиків та примноження наявних можливостей бізнесу потрібно спрямовувати основні зусилля, зокрема щодо зміни структури капіталу підприємства.

3) Формування місії, стратегії та загальних завдань функціонування бізнесу відповідно до наявних умов внутрішнього навколишнього середовища підприємства. Досить часто підприємства не тільки не формують місію та загальні й функціональні стратегії, але й не мають чіткого уявлення про оперативні та поточні цілі підприємства. Водночас залежно від візії розвитку підприємства багато в чому залежить вибір чи ранжування значущості критеріїв оптимізації структури капіталу підприємства. Так, наприклад, якщо основним баченням власників бізнесу є реалізація стратегії «зняття вершків», то основним чи навіть не єдиним критерієм оптимізації є підвищення рентабельності використовуваного капіталу, а вже потім – зниження його вартості. За умови того, що головна мета полягає у примноженні вартості бізнесу й тривалому його існуванні, на перший план

виходять мінімізація ризиків, зниження вартості залучення капіталу, а вже потім – зростання рентабельності його використання.

4) Визначення цілей та завдань оптимізації структури капіталу підприємства зі встановленням чітких кількісних та якісних орієнтирів досягнення поставлених цілей та строків їх виконання.

5) Встановлення пріоритетності критеріїв оптимізації структури капіталу (максимізації доходності, мінімізації ризику, мінімізації вартості використовуваного капіталу тощо) та визначення черговості використання методів оптимізації капіталу (наприклад, нормативно-коефіцієнтного, середньозваженої вартості капіталу, левериджу, визначення «мертвої точки», методу «ризик-дохідність»). Так, аналіз економічної літератури [6; 7; 9; 10; 12; 16] свідчить про те, що більшість авторів визначає такі три методи оптимізації структури капіталу: 1) оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності (цей метод ґрунтується на багатоваріантних розрахунках рівня фінансової рентабельності (рентабельності власного капіталу) за різної структури капіталу, остання виражається через такий показник, як ефект фінансового важеля); 2) оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості (метод ґрунтується на попередньому оцінюванні власного й запозиченого капіталів за різних умов їх формування, обслуговуванні та здійсненні багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу, отже, пошуку найбільш реальної ринкової вартості підприємства); 3) оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків.

6) Формування показників цільової структури капіталу за всіма його складовими. Зокрема, виділення у фінансовій складовій власної та позикової, довгострокової та короткострокової частин, встановлення структури залучення коштів за джерелами їх надходження. В матеріальній частині потрібно, на нашу думку, узгодити структуру матеріальної та нематеріальної основної та оборотної частин капіталу та їх складових. В інтелектуально-людській складовій капіталу доцільно спланувати щонайменше статево-віково-освітньо-професійну структуру, а також визначитися в необхідній частці та структурі нематеріальних активів.

7) Обґрунтування заходів щодо коригування структури капіталу підприємства. З урахуванням труднощів фінансування розвитку в сучасних умовах на увагу заслуговують пропозиції щодо використання таких механізмів, як реструктуризація власності збиткових та низькорентабельних підприємств шляхом додаткової емісії акцій під інвестиційно привабливі проекти; здійснення емісії середньострокових корпоративних облігацій (з можливістю подальшої конвертації у власність) під інноваційні проекти; передача у довірче управ-

ління або продаж на фондових ринках цінних паперів підприємств; застосування вексельного кредиту [14, с. 56–57].

8) Аналіз «затрати-вигоди» від вжиття заходів щодо оптимізації структури капіталу підприємства. Так, іноді задля вжиття задуманого заходу менеджмент підприємства забуває про один з головних критеріїв управління, а саме критерій ефективності. Відповідно до вищезгаданого критерія вигоди від вжиття того чи іншого заходу мають перевищувати витрати на його реалізацію. При цьому потрібно порівнювати приведену вартість вигід і витрат, включати до їх загальної суми як номінальні, так і приховані вигоди й витрати.

9) Коригування заходів щодо оптимізації структури капіталу підприємства залежно від результатів аналізу «затрати-вигоди» та сприйняття колективом запланованих змін.

10) Складання плану-графіку вжиття заходів щодо оптимізації структури капіталу підприємства з визначенням конкретних відповідальних осіб та термінів виконання поставлених завдань.

11) Розроблення плану фінансування заходів щодо оптимізації структури капіталу підприємства.

12) Вжиття запланованих заходів щодо оптимізації структури капіталу підприємства.

13) Оцінювання відповідності отриманих результатів цілям і задачам оптимізації структури капіталу та місії й стратегії всього підприємства.

14) Проведення систематичного моніторингу та коригування результатів оптимізації структури капіталу підприємства.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, підсумовуючи результати дослідження, відзначаємо, що під час оптимізації структури капіталу будь-якого підприємства необхідно розуміти, що ідеальними параметрами капітал буде характеризуватись лише в певний час і за певних умов, тому, використовуючи термін «оптимізація структури капіталу підприємства», ми все ж таки будемо розуміти процес субоптимізації або вибору такого співвідношення окремих елементів капіталу, що за певних умов забезпечуватиме досягнення найвищого рівня поставлених цілей та виконання завдань.

Сам процес оптимізації структури капіталу досить складний і, на нашу думку, має включати щонайменше чотирнадцять етапів встановлення умов функціонування бізнесу, визначення мети та цілей його існування, задач оптимізації до оцінювання відповідності отриманих результатів цілям та задачам оптимізації структури капіталу та місії й стратегії всього підприємства, а також проведення систематичного моніторингу та коригування результатів оптимізації структури капіталу підприємства.

Також варто відзначити, що процедура оптимізації структури капіталу підприємства – це не

одноразова акція, а система дій, яка повинна мати певну циклічність та періодичність, адже тільки в такому разі вона принесе реальний ефект реалізації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Чемчикаленко Р., Майборода О., Арутюнова А. Структурні зміни капіталу та їх вплив на фінансовий стан вітчизняних підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 4 (9). С. 129–134.
2. Чемчикаленко Р., Коваль Е. Особливості формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 22. С. 855–859.
3. Суторміна В. Фінанси зарубіжних корпорацій. Київ. 1993. 185 с.
4. Афанасьєв А. Планування структури капіталу. *Банківська справа*. 2000. № 2. С. 23–27.
5. Мельник В., Котьялова І. Концептуальні напрямки оптимізації структури капіталу. *Наукові праці НДФІ*. 2010. № 1 (50). С. 121–130.
6. Базиліук В. Формування моделі оптимізації структури капіталу підприємства. *Наукові записки*. 2014. № 1–2 (46–47). С. 28–31.
7. Висоцька І. Оптимізація структури капіталу підприємства з метою підвищення його фінансової безпеки. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.1. С. 224–230.
8. Концева В., Хоменко І., Бойко Н. Фінансові аспекти управління структурою капіталу в сучасних умовах. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2014. № 2 (74). С. 69–74.
9. Семенов А., Ярошевська О. Оптимізація структури капіталу підприємства за критерієм максимізації його рентабельності. *Держава та регіони*. 2014. № 5 (80). С. 117–128.
10. Сорока Р., Рондяк Р. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.16. С. 353–357.
11. Стеценко Б. Теоретичні підходи до визначення оптимальної структури капіталу акціонерного товариства. *Ринок цінних паперів України*. 2010. № 5–6. С. 41–46.
12. Ушеренко С., Ляшенко М. Управління капіталом підприємства: напрями оптимізації структури. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 5 (144). С. 127–131.
13. Хворостян Ю. Оптимізація структури капіталу підприємства. *Управління розвитком*. 2014. № 10 (173). С. 100–102.
14. Шабліста Л. Механізми подолання збитковості підприємств і забезпечення їх фінансової стійкості. *Економіка України*. 2009. № 6. С. 53–65.
15. Шиндирук І. Економіко-математичне моделювання та оптимізація структури капіталу підприємств. *Фінанси України*. 2012. № 2. С. 111–118.
16. Щепіна Т., Люлько У. Особливості ефективного формування і використання капіталу підприємства. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2015. № 40. С. 91–95.

REFERENCES:

1. Chemchukalenko R., Maiboroda O., Arutiunova A. (2017) Strukturni zminy kapitalu ta yikh vplyv na finansovyi stan vitchyznianskykh pidpriemstv [Structural changes in capital and their impact on the financial condition of domestic enterprises]. *Eastern Europe: Economics, Business and Management*, vol. 4, no. 9, pp. 129–134.
2. Chemchukalenko R., Koval E. (2018) Osoblyvosti formuvannia optimalnoi struktury kapitalu pidpriemstva [Features of formation of the optimal capital structure of the enterprise]. *Global and national problems of economy*, vol. 22, pp. 855–859.
3. Sutormina V. (1993) Finansy zarubizhnykh korporatsii [Finance of foreign corporations]. Kiev (in Ukrainian).
4. Afanasiev A. (2000) Planuvannia struktury kapitalu [Planning the capital structure]. *Banking*, vol. 2, pp. 23–27.
5. Melnyk V., Kotkalova I. (2010) Kontseptualni napriamky optymizatsii struktury kapitalu [Conceptual directions of capital structure optimization]. *Research Papers Research Financial Institute*, vol. 1, no. 50, pp. 121–130.
6. Bazyliuk V. (2014) Formuvannia modeli optymizatsii struktury kapitalu pidpriemstva [Formation of model of optimization of capital structure of enterprise]. *Proceedings*, vol. 1–2, no. 46–47, pp. 28–31.
7. Vysotska I. (2013) Optymizatsiia struktury kapitalu pidpriemstva z metoiu pidvyshchennia yoho finansovoi bezpeky [Optimization of the capital structure of the enterprise in order to increase its financial security]. *Scientific Bulletin of UNFU*, vol. 23.1, pp. 224–230.
8. Kontseva V., Khomenko I., Boiko N. (2014) Finansovi aspekty upravlinnia strukturoiu kapitalu v suchasnykh umovakh [Financial aspects of capital structure management in modern conditions]. *Bulletin of Chernihiv State Technological University*, vol. 2, no. 74, pp. 69–74.
9. Semenov A., Yaroshevska O. (2014) Optymizatsiia struktury kapitalu pidpriemstva za kryteriiem maksimumizatsii yoho rentabelnosti [Optimization of the capital structure of an enterprise by the criterion of maximizing its profitability]. *State and regions*, vol. 5, no. 80, pp. 117–128.
10. Soroka R., Rondiak R. (2013) Optymizatsiia struktury kapitalu za kryteriiem maksimumizatsii rivnia finansovoi rentabelnosti [Optimization of the capital structure by the criterion of maximizing the level of financial profitability]. *Scientific Bulletin of UNFU*, vol. 23.16, pp. 353–357.
11. Stetsenko B. (2010) Teoretychni pidkhody do vyznachennia optimalnoi struktury kapitalu aktsioner-noho tovarystva [Theoretical approaches to determining the optimal capital structure of a joint stock company]. *Securities market of Ukraine*, vol. 5–6, pp. 41–46.
12. Usherenko S., Liashenko M. (2013) Upravlinnia kapitalom pidpriemstva: napriamy optymizatsii struktury [Enterprise capital management: directions of structure optimization]. *Formation of market relations in Ukraine*, vol. 5, no. 144, pp. 127–131.
13. Khvorostian Yu. (2014) Optymizatsiia struktury kapitalu pidpriemstva [Optimization of enterprise capital structure]. *Development Management*, vol. 10, no. 173, pp. 100–102.
14. Shablita L. (2009) Mekhanizmy podolannia zbytkovosti pidpriemstv i zabezpechennia yikh finansovoi stiiikosti [Mechanisms for overcoming the loss of enterprises and ensuring their financial stability]. *Economy of Ukraine*, vol. 6, pp. 53–65.
15. Shyndyruk I. (2012) Ekonomiko-matematychni modeliuvannia ta optymizatsiia struktury kapitalu pidpriemstv [Economic-mathematical modeling and optimization of capital structure of enterprises]. *Finance of Ukraine*, vol. 2, pp. 111–118.
16. Shchepina T., Liulko U. (2015) Osoblyvosti efektyvnoho formuvannia i vykorystannia kapitalu pidpriemstva [Features of effective formation and use of capital of the enterprise]. *Problems of improving the efficiency of infrastructure*, vol. 40, pp. 91–95.

Chemchykalenko RuslanCandidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finance and Credit
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics**Serhiienko Kateryna**Student
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

OPTIMIZATION OF ENTERPRISE CAPITAL STRUCTURE

The purpose of the article. In today's environment, the issues of efficient formation and use of capital are perhaps the most important. Thus, the proper structure of capital depends not only on the presence or absence of additional financial expenses, but also on the possibility of obtaining a positive financial result of the activity, and, consequently, in general, it's financial well-being.

Methodology. The research is based on the critical assessment and generalization of the experience of managing the process of capitalization of the capital structure of domestic enterprises.

Results. The advantages and disadvantages of interpreting the term "optimal capital structure" are analyzed. It is proved that the optimal capital structure is only for a short period of time and under certain conditions. It is suggested to understand the essence of such a stable expression as "optimal capital structures" as a more common substitute for such a term as "suboptimal capital structure". It is proposed to include in the mechanism of optimization of the capital structure of the enterprise fourteen stages: assessment of the basic conditions of business operation; identifying risks and opportunities for doing business; formation of the mission, strategy and general tasks of functioning of business in accordance with the existing conditions of the internal environment of the enterprise; defining the goals and objectives of optimizing the capital structure of the enterprise; prioritizing the criteria for capital structure optimization and determining the priority of using capital optimization methods; formation of indicators of the target capital structure in all its components; substantiation of measures to adjust the capital structure of the enterprise; cost-benefit analysis of measures to optimize the capital structure of the enterprise; adjusting measures to optimize the capital structure of the enterprise, depending on the results of cost-benefit analysis and the perception of the team of planned changes; drawing up a schedule of activities to optimize the capital structure of the enterprise with the definition of specific responsible persons and timing of the tasks; development of a plan of financing of measures for optimization of the capital structure of the enterprise; implementation of the planned measures to optimize the capital structure of the enterprise; assessment of the conformity of the obtained results with the goals and objectives of optimizing the capital structure and mission and strategy of the whole enterprise; conducting systematic monitoring and adjusting the results of optimizing the capital structure of the enterprise.

Value/originality. In our work we have considered the issues of improving the management of the process of optimizing the capital structure of the enterprise. It is established that this term is synonymous with the term "suboptimal capital structure". It is determined that the procedure of optimization of the capital structure of the enterprise is not a one-time action, but a system of actions, which should have a certain cyclicity and periodicity, and only in this case it will bring real effect from its realization.